

Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі

Алматы қаласы Білім басқармасының
«Алматы электрмеханикалық колледжі» КМҚК

Келісілді

Басшының оку ісіндеңдегі орынбасары
А.Ш.Байдилдаева
2021 жылды "31" тамыз

Оқу жұмыс бағдарламасы

«ҚАЗАҚ ӘДЕБИЕТІ» пәні

- Мамандығы:** 07130100 – Электр жабдықтары
07130700 - Электромеханикалық жабдықтарға техникалық қызмет көрсету, жондеу және пайдалану
07150500 - Дәнекерлеу ісі
07161300 - Автомобиль колігіне техникалық қызмет көрсету, жондеу және пайдалану

- Біліктілігі:** 3W07130102 - Электр жабдықтарын жондеу жөніндегі электр слесари
3W07130701 - Электр жабдықтарын монтаждаушы
4S07130704 - Техник-электромеханик
3W07150501 - Электргазымен дәнекерлеуші
4S07150502 - Техник-механик
3W07161301- Автомобиль жондеу слесарі
3W07161302 - Автомобиль электр жабдықтарын жондеу жөніндегі электрик

Оқыту нысаны: күндізгі, негізгі орта білім базасында

Оқу бағамы: 1,2 семестр: 1, 2, 3

Жалпы сағат саны 72, кредиттер - 3

Өзірлеуші Маралдым Маханова Маханова Маралдым Оразгелдиевна

Оқу-әдістемелік комиссия отырысында 2021 жылды 31 тамызда қаралды және мақұлданды

№ 1 хаттада
Төрага И.Б.Ордаголов И.Б.Ордаголов

Сарапшы-әдіскермен тексерілді Р.Хадишина Р.Хадишина

АЛМАТЫ

Мазмұны

№	Атауы	Беттері
1.	Түсіндірме жазба	3 - 4
2.	Пәннің тақырыптық жоспары	5 - 6
3.	Оқыту нәтижелері және бағалау критерийлері	7 - 26
4.	Әдебиеттер және оқу құралдарының тізімі	26 - 28

Түсіндірме жазба

Улгілік оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 казандагы № 604 «Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндепті білім беру стандарттарын бекіту туралы» және Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 «Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы» бұйрықтарына сәйкес әзірленген.

Ултілік оқу бағдарламасында ұсынылған әдебиеттер тізбесі Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2019 жылғы 17 мамырдағы № 217 «Окулықтардың, окуйшылардың және мектептердегі көңіл-кеңілдіктердегі әдістемелік кешендердің, құралдардың және басқа да қосымша әдебиеттердің, оның ішінде электрондық жеткізгіштердің тізбесін бекіту туралы» бұйрығы негізінде жасалған.

«Қазақ әдебиеті» оқу бағдарламасының мақсаты: білім алушыларды креативті ойлауға бағыттау. Олардың ойларын ауызша еркін жеткізуіне және жаза білуіне колдау көрсету, дәлелдер көлтіру, салыстыру және анализ жасау, бағалау дағдыларын қалыптастыру. Білім алушылар әдеби жанрларға эксперимент жасау арқылы драмалық шығарманы проза тілімен, прозаны поэзия тілімен жазу тәсілдерін менгере алады.

«Казақ адебиеті» оку пәнін оқытудаңың негізгі міндеттері:

- «Қазақ әдебиеті» оқу ізинің оғынудың көрсеткішінде:

  1. Білім алушылардың сауаттылығын, олардың әдеби және эстетикалық талғамдары мен сезімдерін дамыту, ойлау қабілеттері мен танымдық және коммуникативтік дағдыларын қалыптастыру;
  2. Мәдениетаралық қарым-қатынастагы рөлін, қазақ халқының қалыптасқан тарихын әдебиеттің ғасырлар бойы жасаған өнердің бір түрі, тіл өнері арқылы бағалауды жетілдіру;
  3. Қазақ әдебиетінің құндылық ретіндегі болмысын, ұлттық мәдениеттегі маңызды орнын күрметтеуге баулу, бағалау;
  4. Заманауи, ғылыми және қоғамдық дамуға сәйкес жазба және ауызекі сөйлеу дағдыларын дамыту және дуниетанымын жетілдіру.

Бағдарламада қазак әдебиеті классиктерінің өмір жолы мен шығармашылықтары туралы негізгі мәліметтерді менгерту қарастырылды. Білім алушылар қазак жазушыларының адамзат тарихымен тығыз байланысты көркем шығармаларынан туған әдебиеттің өзіндік ерекшелігін танып, оның адамзат әдебиеті мен мәдениетіндегі орны туралы ұғымдарын толықтырады, жетілдіреді. Көркем туынды эстетикалық талғамдарын байытады және әдеби түрғыдан сауатты талдай білуге дағдыландырады

Техникалық және кәсіптік білім беру үйымдарының жұмыс оку бағдарламаларын куруда төмөндеғідей қызықтары бар:

- оқытудың әртүрлі технологияларын, түрін, үйымдастыру әдістері мен оку үрдісін бакылау түрлерін тандауга;
  - оку уақытының жалпы сағат көлемін болімдер мен тақырыптарға бөлуге (пәнді оқытуға бөлінген сағат көлемінен);
  - накты дәлелдер мен фактілерге негіздей отырып, пәннің бөлімдері мен тақырыптарының реттілігін өзгертуге.

Жұмыс берушілердің талаптары мен жергілікті жағдайларға байланысты аймақтық компоненттің енгізу арқылы болімдер мен тақырыптар тізімін терендету және кеңейту максатында өзгертуге болады.

Казак әдебиеті пәні «Қазак тілі», «Тарих», «Орыс әдебиеті», «География», «Биология» пәндерімен байланыстыра отырып оқыту, тарихқа, өнерге, әдебиетке қызығушылық танытуға, мәдени-эстетикалық деңгейін көтеруге ықпал жасайды.

Пән аралық байланыс аркылы білім алушы өзінің ішкі рухани құндылығын және сыртқы дүниемен коммуникативтік, зияткерлік қарым-қатынас жасау дағдысын қалыптастыруды көздейді. Пәнаралық байланыстарды үйімдастыру білім алушылардың шығармашылық кабілеттерінің оянуына да септігін тигізеді.

Әдебиет сұлулыкты, талғампаздыкты суреттейді. Сондықтан эстетика, өнермен (STEAM) байланысты болады. STEAM-білім беруде өнердің түрлі бағыттарын қарауға болады: жеке түрлері ретінде – кескіндеме, архитектура, мұсін өнері, графика, музыка, әдебиет және поэзия, сол сияқты синтетикалық түрлері – театр, хореография, балет, кино, дизайн.

Пәннің тақырыптық жоспары

№	Бөлімдер мен тақырыптардың атауы	Сабак саны		
		Барлығы	Сабактар	
		Теориял ық	Практик алық	
I Болім. Қалың елім, қазағым				
1.	Тақырып 1. Абай шығармашылығы. «Сегіз аяқ» өлеңі	12	3	9
2.	Тақырып 2. Абай «Қалың елім, қазағым, қайран жұртым», «Лай суға май бітпес кой өткенге» өлеңдері.			
3.	Тақырып 3. А.Кұнанбаевтың он жетінші қарасөзі, отыз екінші қарасөзі			
4.	Тақырып 4. «Масғұт» поэмасы			
II Болім. Қазақтың Қанышы		8	3	5
5.	Тақырып 5. М.Сәрсеке. «Қаныш Сәтбаев» роман-эссе			
6.	Тақырып 6. М.Сәрсеке. «Қаныш Сәтбаев», I бөлім. «Кенжетай»			
7.	Тақырып 7. М.Сәрсекенің "Қаныш Сәтбаев" роман эссеесінің II бөлімі. «Үлкен Жезқазган»			
8.	Тақырып 8. М.Сәрсекенің "Қаныш Сәтбаев" роман эссеесінің III бөлімі. «Бәрі де майдан үшін»			
III Болім. Парасат пайымы		10	3	7
9.	Тақырып 9. А.Кемелбаева. «Шашты» әңгімесі			
10.	Тақырып 10. Т.Сұлтанбеков. «Көшпелі алтын» ғылыми фантастикалық әңгіме			
11.	Тақырып 11. Оразакын Аскар. «Шетте жүрген бауырларға» өлеңі			
IV Болім. Тарих тағылымы		8	2	6
12.	Тақырып 12. Ш. Мұртаза. «Бесеудің хаты» драмасы			
13.	Тақырып 13. Ж.Бөдеш «Жалғыз» поэмасы			
V Болім. Кеңістік пен уақыт		6	3	3
14.	Тақырып 14. О.Бекей. «Атау кере» повесі			
15.	Тақырып 15. Ж.Әбдірашев. «Дала, сенің ұлыңмын» өлеңі			
VI Болім. Зобалаң заман шындығы		8	2	6
16.	Тақырып 16. Б.Мұқай. «Өмірзая» романы			

17.	Тақырып 17. Лира Қоныс «Тиын» әңгімесі			
VII Бөлім. Ғасырлық туынды		10	3	7
18.	Тақырып 18. М. Әуезов. «Абай жолы» роман-эпопеясы 1, 2-том			
19.	Тақырып 19. М. Әуезов. «Абай жолы» роман-эпопеясы 1, 2-том			
VIII Бөлім. Табиғат және адам		8	3	5
20.	Тақырып 20. Қ.Мырзалиев. «Қызыл кітап» поэмасы			
21.	Тақырып 21. С.Балғабаев. «Тойдан қайткан қазактар» комедиялық драмасы			
22.	Қайталай	2	2	
	Пән бойынша барлығы	72	24	48

Оқу нәтижелері және бағалау критерийлері

№	Болім атауы	Болім мазмұны	Оқыту нәтижелері	Бағалау критерийі
1.	«Қалың елім, қазағым»	<p>Абай шығармашылығы. «Сегіз аяқ» өлеңі Абайдың өз заманы, дәүірі және оның адамдары жайлы ой толғанысы, әлеуметті сынауы, халқын еңбекке үндеуі, өлеңнің ырғактық, құрылымдық ерекшеліктері, өлеңде ақынның өзекжарды ойларын кестелі тілмен өрнектеуі, халыкты мәдениет, прогрестік даму жолына бағыттаудағы идеялары қарастырылады.</p> <p>Абайдың «Қалың елім, казағым, кайран жұртым» өлеңінде еңбекші халыктың мұддесі, ақынның өзі өмір сүрген когамның тарихи шындығы бейнеленген. Өлеңде заманның кемшілік, қайшылықтары сыналып, «Бас-басына би болған өңкей қиқым» деп, елдің сикын бұзып жүрген мансабы жоғары шенеуніктердің психологиясы туралы тұжырымы, ұлттық мінез психологиясының көркем жинакталып, Абайдың адам жанының сырлары жөніндегі танымы өрнектелген.</p> <p>Хакімнің «Лай суға май бітпес кой өткенге» өлеңі - үлкен үміт күткен балаасы Әбдірахманнның өліміне байланысты тұған олек. Қарандылық шырмауына шатылған елдің надандығына ыза болған ақын жан наласына</p>	<p>1) Әдеби шығарманың жанрлық табигатына талдау жасау, ұлттық құндылықтардың маңыздылығын контекстermen үндестіру.</p> <p>2) Әдеби шығармада жанрлық талдау жасайды;</p> <p>3) Ұлттық құндылықтардың маңыздылығын көркем шығармамен байланыстырады;</p> <p>4) Өлеңінде көтерілген мәселерді анықтайды, тақырыбын мен идеясын саралайды;</p> <p>5) Шығармадағы көркемдегіш құралдардың орны мен қызметін таниды;</p> <p>6) Көркем шығармалардан алған үзінділерді, канатты сөздер, дәйексөздерді шығармашылық жұмыстарда колданады;</p> <p>7) Абайдың «Сегіз аяқ», «Қалың елім, қазағым, кайран жұртым», «Лай суға май бітпес кой өткенге» өлеңдері, «Он жетінші карасөз», «отыз екінші карасөз», «Масғұт» поэмасын ұлттық құндылықтардың маңыздылығын ғаламдық тақырыптағы контекстermen байланыстырады.</p> <p>2) Әдеби шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы шығармашылық жұмыс (әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға</p>	<p>1) Әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын сипаттайды;</p> <p>2) Әдеби шығармаға жанрлық талдау жасайды;</p> <p>3) Ұлттық құндылықтардың маңыздылығын көркем шығармамен байланыстырады;</p> <p>4) Өлеңінде көтерілген мәселерді анықтайды, тақырыбын мен идеясын саралайды;</p> <p>5) Шығармадағы көркемдегіш құралдардың орны мен қызметін таниды;</p> <p>6) Көркем шығармалардан алған үзінділерді, канатты сөздер, дәйексөздерді шығармашылық жұмыстарда колданады;</p> <p>7) Абайдың «Сегіз аяқ», «Қалың елім, қазағым, кайран жұртым», «Лай суға май бітпес кой өткенге» өлеңдері, «Он жетінші карасөз», «отыз екінші карасөз», «Масғұт» поэмасын ұлттық құндылықтардың маңыздылығын ғаламдық тақырыптағы контекстermen байланыстырады.</p> <p>1) Абай мұрасы – парасатты патриотизмнің мектебі, елдікті қадірлеудің негізі екенін саралайды, әдеби эссе, сыни мақала жазады;</p> <p>2) Қазақ әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ</p>

	<p>сырын қапысыз кабылдар, айтса түсінер, ақылдасса ой болісер сүйікті ұлынан айрылу қайғысы косылым, «берген бе тәңірім саган өзге туыс» деп мұндануы, ақын көніл жайлауынан ел көшкендей болып құлазуынан Абайдың діні - ақылдың, сыншыл ойдың діні байкалды.</p> <p>A.Құнанбаевтың он жетінші қарасөзіндегі адамгершілік, имандылық, адалдық, парасаттылық, енбекорлық, қайырымдылық сияқты ізгі қасиеттер жайындағы ойлары, ақыл, қайрат, жүрек туралы философиялық ой түйіні.</p> <p>A.Құнанбаев «Отыз екінші» қарасөзі отыз бірінші қарасөздің жалғасы іспеттес. Фылымға шын құмарланбай, бақастық үшін шұғылданса, шала мейірмен ізденесе, нәтижесі де шала болатынына көз жеткізуі. Сондай-ақ адад енбекпен тапқан, жетіліп алған білімді сактау, құрметпен игеру керектігін, фылыммен ақылды сақтайтын сауат мінез емес екендігін жеткізу, бүгінгі күннің өзекті мәселелерімен байланыстыра жеткізу.</p> <p>«Масғұт» поэмасы Тakyрыбы, идеялық-көркемдік маңызы,</p>	<p>шыгарма) жазу, қазақ әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ құндылықтарды анықтау.</p> <p>3) Шыгарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтау, көркем шыгармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығын бағалау.</p>	<p>құндылықтарды анықтайды, оларға сипаттама беріп, қарасөздерінен өзіндік түйін жасайды; 3) А.Құнанбаевтың «Масғұт» поэмасындағы кейіпкерлерге салыстырмалы талдау жасайды, Масғұт бейнесі арқылы дәріптелетін құндылықты анықтап, шыгармадан мысал келтіреді; 4) Масғұт образы арқылы дәріптелген құндылықтың қазіргі қоғам үшін қаншалықты маңызды екенін өмірмен байланыстырып мысал келтіреді; 5) Көніл күйі сипатталған жолдарды анықтап, талдау жасайды және өзіндік тұжырым жасайды;</p> <p>1) Шыгарманың өлеңдері, қарасөздері, поэмаларының тарихи және көркемдік құндылығын анықтай отырып, өзіндік баға береді; 2) Көркем шыгарманың идеясын адамгершілік құндылық тұрғысынан талдап, жаңашылдығына баға беріп, әдеби эссе жазады; 3) Шыгарманы әлем әдебиеті үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалайды; 4) «Интеллектуалды ұлт қалыптастыру идеясы Абай шыгармасында» тақырыбында фылыми еңбектерге сүйене отырып әдеби сын жазады.</p>
--	---	--	---

		поэмадағы шығыстық сарындар, ақынның шығармасына арқау еткен адамгершілік идеясы, поеманың тәрбиелік мәні.		
2.	Қазақтың Қанышы	<p>М. Сәрсекенің өмірі және шығармашылығы.</p> <p>«Қаныш Сәтбаев» роман әссе. «Қаныш Сәтбаев» ғұмырнамасы - бұған дейін құпияда ұсталып, «актандак» калпында қалып келген мұрагат құжаттарын, хаттар мен естеліктерді пайдаланып, ұлы ғалымның замандастары мен туыстарының, үй-ішінің жүрекжарды әнгімелерін арқау етіп киял – қоспасыз өрілген, һәм ғалым өмірін бел-белестерін бүкпесіз ашып, ұлағатты ғұмыр жолын саралап та, дарарап та ұлықтаған ғұмырнама. Қаныш Сатбаевтың асыл болмысы тольғық камтылған. Роман-әссе казак және орыс тілдерінде 11 рет басылып, әлемнің 112 еліне тараған.</p> <p>М.Сәрсеке «Қаныш Сәтбаев», I бөлім. «Кенжетай».</p> <p>Қаныш Сатпаевтың өмірі және шығармашылығына назар аударады. Әдеби шығармандың композициялық ерекшеліктерін талдау, автор бейнесінің шығармадағы белгілі бір оқигадағы корінісін аныктайды.</p> <p>М.Сәрсекенің "Қаныш Сәтбаев" роман әсессінің II бөлімі «Үлкен</p>	<p>1) Әдеби шығармадаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіндіру.</p> <p>2) Шығармандың композициялық ерекшелігін ажыратады, ойын сюжет желісін негізге алып дәлелдейді;</p> <p>3) Қаныш Сәтбаев кездескен тарихи тұлғалар кестесін толтыра алады, аталаған кейіпкерлердің Қанышпен байланысын айта алады;</p> <p>4) Қаныш Сәтбаевтың романда көрінетін қырларын теріп жазып, сипаттай алады;</p> <p>5) Әдеби шығармадаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін айқындайды.</p> <p>2) Шығармадағы образдар жүйесін салыстырып, кейіпкерлер бейнесін анықтау. Шығармандың композициялық ерекшелігін ажыратып, талдау.</p> <p>1) М.Сәрсекенің «Қаныш Сәтбаев» роман-әссесінің «Қанат ұшқанда қатаяды» бөліміндегі кейіпкерлерге тән ортақ мінез-құлықтарды анықтайды, көркем шығармадан үзінді келтіре отырып салыстырады;</p> <p>2) «Қанат ұшқанда қатаяды» бөліміндегі Қаныштың мінез-құлық ерекшелігін анықтайды, көркем шығармадан үзәнді келтіреді, қосымша акпараттар көздерін пайдалана алады;</p> <p>3) «Қанат ұшқанда қатаяды» бөліміне композициялық талдау жасайды;</p> <p>4) Әлем және қазак</p>	

		<p>Жезқазган». Жезказганның сол кездегі сырт өмірі, Ұлытауга асығып жеткен жас ғалым Қаныш бейнесі ашылады. Бөлімінің тарихи және көркемдік маңызын анықтайды.</p> <p>Медеу Сәрсекенің "Қаныш Сәтбаев" роман эссеесінің III бөлімі. «Бәрі де майдан үшін». Майданга көмек. Жезді марғанецін өндіру. Қазак ССР Ғылым Академиясының тұнғыш президенті болуы. Ғылым жолында төгілген тер камтылады.</p>		<p>әдебиетіндегі ортақ құндылықтардың үндестігін талдайды;</p> <p>5) Шығармадағы көркемдегі құралдардың орыны мен қызметін талдайды.</p> <p>3) М.Сәрсекенің «Қаныш Сәтбаев» роман-эссеесінің I бөлім «Кенжетай», II бөлім «Ұлken Жезқазган», III бөлім «Бәрі де майдан үшін» бөлімінің тарихи және көркемдік маңызын анықтау.</p>	<p>1) Шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтап, тарихи маңыздылығын талдайды, көркемдік ерекшелігін анықтайды;</p> <p>2) I, II, III бөлімдерді өз ойымен байланыстырады, өзіндік түйін түйеді;</p> <p>3) Шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтап, бағалайды;</p> <p>4) Ғылыми еңбектерге сүйене отырып әдеби сын жазады.</p>	
3.	Парасат пайымы	<p>А.Кемелбаева «Шашты» әңгімесі.</p> <p>Әңгіме өрісі кен, кей тұста этнографиялық, кей тұста тарихи маглұматтарға жүргінсе, кей тұста атбейлік әүселесі әүлиелікке ұласқан казақтың дегдарлығын паш етеді. Ел мен жердің географиялық жағдайынан да оқырманың қанықтырады. Әңгімеде жылқышы ата түркпен мен қазак руларының аталас, дағды қалпын айырып, екі елдің жаугершілік мінезінен сыр шертеді. Құлдық қамыт еркіндікте емес, құлдықсанада деген түйін жасайды. Нокталы жылқымен бірге жайылған жабайы құланды ерге көндіріп, колға үйретпек болғанда аузына темір азу салдырмай, екі құлан мұрттай ұшын өлеуді.</p>	<p>1) Көркем шығарманың мазмұны мен пішінін, әдеби шығарманың тұжырымдамасын түсіндіру.</p>	<p>1) Әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіндіреді;</p> <p>2) Әдеби шығарманың жанрлық табигатын анықтайды;</p> <p>3) А.Кемелбаева «Шашты» әңгімесі, Т.Сұлтанбеков «Көшпелі алтын» ғылыми фантастикалық әңгіме, Оразакын Аскар «Шетте жүрген бауырларға» өлеңінің мазмұнын баяндайды және пішінін анықтайды;</p> <p>4) Әдеби шығармаға құрлысына талдау жасайды;</p> <p>5) Көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтайды және даралайды.</p>	<p>2) Көркем шығарма үзінділерімен жұмыс;</p>	<p>1) Көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтайды және</p>

		<p>Жазушы шебер шендеңстірген – еркіндік пен құлдық, сұлулық пен жабайылық ұғымдары көркем туындыда салғастырыла көрсетіледі.</p> <p>Қазақ әдебиеті тарихындағығылыми фантастика жанрына тұнғыш қалам тартқан Талап Сұлтанбековтің "Көшпелі алтын" әңгімесі. Ол оқырмандарыныңғылымның табиги сырына үнілуге, адам миы арқылы оның құдірет күшін танып білуде кейіпкерлері Қажытай мен Сәмен арқылы береді. «Көшпелі алтын»ғылыми фантастикалық әңгімесі арқылы адам киялын тізгінде бағындыруға да болатынын айғактайды.</p> <p>Оразақын Аскар «Шетте жүрген бауырларға» өлеңі. Оразақын Аскар өмірі және шығармашылығы. Шетте жүрген кандастарымызды атажүртка шақыру, «Өзге елде сұлтан болғанша...» деген қагиданы ұстанады. Қазақ елін көркейту, гүлденірі туралы айттылады.</p>	<p>кейіпкерлеріне талдау, саралау жұмыстарын жасау.</p>	<p>даралайды;</p> <p>2) Көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдана алады;</p> <p>3) Көркем шығармадағы образдар жүйесіне қарай талдайды;</p> <p>4) Шығарма сюжеттері мен кейіпкерлер іс-әрекетін салыстырады, жобалар ұсынады;</p> <p>5) Көркем шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы шығармашылық жұмыс (әссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазады.</p>
		<p>3) Қазақ әдебиетіндегі ұлттық құндылықтардың әлемдегі орнын анықтау, бағалау.</p>	<p>1) Ұлттық құндылықтардың маңыздылығын контекстермен үндестіреді;</p> <p>2) Шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтап, бағалайды;</p> <p>3) Көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңаңышылдығына баға береді;</p> <p>4) Шығарманың идеясын адамгершілік құндылық түрғысынан талдап, әдеби әссе жазады.</p>	
4.	Тарих тағылымы	<p>«Бесеудің хаты» драмасы. Ш.Мұртазаның «Бесеудің хаты» атты драмасына арқау болған - ел басына түсken азапты қундер, колдан жасалған аштықтан қырылған екі миллион халықтың тағдыры. Қазақ</p>	<p>1) Әдеби шығарманың тұжырымдамасымен жұмыс жүргізу, көркем шығармадағы образ жүйесіне талдау жасау, шығарма үзінділерін саралау,</p>	<p>1) Әдеби шығармадаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіндіреді;</p> <p>2) Әдеби шығарманың жанрлық табигатын ажыратады;</p> <p>3) Көркем шығармадағы</p>

	<p>зияллылары 1932 жылы 4 шілдеде БК(б)П Қазак өлкелік комитетінің бірінші хатшысы Ф.И. Голощекинге казақ халқының бастаң кешіп отырган трагедиясы туралы хатын жолдады. Бастапқыда бұл хат И.В. Сталинге арналған жазылған. «Бесеудің хаты» деген атпен тарихта қалған бұл хат республикадағы мал шаруашылығының күйрекендігі салдарынан елді алапат ашаршылық жайлалғандығын айтып сақтандырған алғашқы дабылдардың бірі болды. Шығармада Г.Мұсірепов бастаган бесеудің Сталинге хат жазуы, хаттың жолда ұсталуы, Голощекиннің Сталин алдындағы есебі, хаттың Голощекин қолына түсіп, бесеуін Крайкомға, бюроға шақыртуы, Бюро шешімімен бесеуінің ату жазасына кесілуі туралы жазылған.</p> <p>Ж.Бөдеш «Жалғыз» поэмасы. Жәркен Бөдешұлының өмірі мен шығармашылығы. «Жалғыз» поэмасы – жалғыздық концепциясының шыңы. Жалпы, адам жанының жалқы, шын мәніндегі әр пінденің жалғыз екенін, ешкімнің қайталанбайтын жаратылыс екенін айқындаі түседі. Өз замандастарына қойылған ескерткіш сиякты. Туган даласының әр аймагын, әр тасын, замандастының тұжырымдау.</p>	<p>кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралайды; 4) Ш. Мұртаза «Бесеудің хаты» драмасы, Ж.Бөдеш «Жалғыз» поэмасының мазмұнымен құрылышымен танысады; 5) Қоркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолданады.</p> <p>2) Қоркем шығармадағы автор бейнесіне талдау жасау, қоркем шығарманың тілдік ерекшелігі бойынша шығармашылық жұмыс орындау.</p> <p>3) Шығармадағы көркемдегіш құралдардың орыны мен қызметін талдайды;</p> <p>4) Қоркем шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазады;</p> <p>5) Ш. Мұртаза «Бесеудің хаты» драмасының жанрлық ерекшелітерімен жұмыстар жүргізеді.</p> <p>3) Шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтау, заманауилығы мен жаңашылдығын әдеби сын жаза отырып бағалау.</p> <p>1) Қоркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына баға береді;</p> <p>2) Шығарманың идеясын адамгершілік құндылық түрғысынан талдап, әдеби эссе жазады;</p> <p>3) Үйліми еңбектерге сүйене отырып әдеби сын жазады, бағалайды.</p>
--	--	--

		әрқайсысын жалғыз деу арқылы, олардың аса қымбат екенін көрсетеді. Өзін жалғыздау арқылы өз болмысын терең тани түседі. Жалғыз адам қашанда ой үстінде болады. Еркіндікке құлаш үрады.		
5.	Кеңістік пен уақыт	<p>Оралхан Бекейдін өмірі және шығармашылығы. О.Бекей «Атау кере» повесі адамзатқа тән рухани аштық пен жалғыздықка бағыттаған. Романның басты үш кейіпкері - Таған, Ерік, Айна. Шығарманың шапшағын құрамдағы кейіпкерлерінің қуатты типтері, ең алдымен олардың ішкі әлемі барынша кең ауқымды қамти тұра, кат-қабат тағдыр айдаپ бүтінгі тіршіліктері тар кеңістіктегі тоғысқандықтан да, оқиғалардың өрбу, шарықтау барысы қас-қағымда өтеді.</p> <p>Романның басты үш кейіпкері Таған, Ерік, Айна – замандастар. Ерік пен Айна ерлі-зайыпты. Алайда, олардың үшеуі – шығармадағы үш негізгі арнаны құрайды, үшеуі – үш әлем, үш категория. Шығарманың барлық оқиғалары осы үш кейіпкердің мәнайында топтастырылған.</p> <p>I. II. Жарасқан Әбдірашевтің өмірі және шығармашылығы. Ж.Әбдірашевтің поэзиясындағы туган дала образы қарастырылады. «Дала, сенің</p>	<p>1) Әдеби шығарманың жанрлық табигатына талдау жасау, ұлттық құндылықтардың маңыздылығын контекстермен үндестіру.</p> <p>2) Әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстырауды;</p> <p>3) Көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтайтын және даралайды;</p> <p>4) Көркем шығармалардан алған үзінділерді, қанатты сөздер, дәйексөздерді шығармашылық жұмыстарда колданады;</p> <p>5) О.Бекей «Атау кере» повесі, Ж.Әбдірашев «Дала, сенің ұлыңмын» өлеңінің мазмұнын баяндайды, сюжеттің талдайды.</p> <p>2) Әдеби шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы шығармашылық жұмыс (әңгіме, өлең, әдеби және еркін такырыптарға шығарма) жазу.</p> <p>3) Қазақ әдебиетіндегі ұлттық құндылықтардың әлемдегі орнын анықтау, бағалау.</p>	<p>1) Әдеби шығармадағы сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін айқындайды;</p> <p>2) Әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстырауды;</p> <p>3) Көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтайтын және даралайды;</p> <p>4) Көркем шығармалардан алған үзінділерді, қанатты сөздер, дәйексөздерді шығармашылық жұмыстарда колданады;</p> <p>5) О.Бекей «Атау кере» повесі, Ж.Әбдірашев «Дала, сенің ұлыңмын» өлеңінің мазмұнын баяндайды, сюжеттің талдайды.</p> <p>1) Әдеби шығарманың жанрына қарай композициялық ерекшеліктерін айқындайды;</p> <p>2) Шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын анықтайтын жаңайтын жазу.</p> <p>3) Шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың байланысын талдайды.</p> <p>1) Көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалайды;</p> <p>2) Шығарманы көркемдік-эстетикалық құндылық түргысынан талдау, әдеби</p>

		<p>ұлыңмын» деген атпен жарияланған кітабына ақын дала туралы перзенттік сүйіспеншілікке толы өлеңдер топтамасын енгізген, «Туган дала» деп басталатын бұл туындыларында ақын казақ даласының поэтикалық портретін жасайды.</p> <p>Ақын тұған өлкесінің тарихын зерделеп, оның алдындағы перзенттік парызын, жауапкершілігін терең сезінеді.</p> <p>Ақындық жолының басты шығармашылық нысанасына айналатынын ашық айтады сезіндіреді.</p> <p>Дала – поэтикалық образ. Ақын дала дегенде, ең алдымен, тұған халқын, оның жомарт мінезі мен батырлығын, әр алуан психологиясын үгінады.</p> <p>III. Тұған дала – казак халқының поэтикалық бейнесі. Ақын тұған даласын ерекше ақындық шабытпен жырлай отырып, өзінің де биік болмысын, парасат пайымын, ақындық деңгейін білдіреді. Тұған дала – поэзиядагы</p>	<p>эссе жазады;</p> <p>3) Шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазады.</p>
--	--	--	--

		мәңгілік тақырып. IV.		
6.	Зобалаң заман шындығы	<p>Б.Мұқай «Өмірзая» романы.</p> <p><u>Баққожа</u> Мұқайдың «Өмірзая» романы - халқымыздың рухының жанышталуы, құлдық сана туралы жазылған романы. Роман ажалға қарсы шапқан азамат туралы жазылған. Басты кейіпкері – Аяған Куатов. Зерделі тарихшы, жасы 35-ке жеткен, қалыптасқан азамат. Парасаты, кісілігі, мейірбандығы, бар мінезіне тәнті боламыз. Ен басты қасиеті – туған халқын сүйетіні, намыс, жігері.</p> <p>Халық рухының өлмегені, елінің әлдебір терең қойнауында жана үрпақ осіп келе жатқаны оймен андалып, қоңілмен ұғылғандай. Романтрагедияның ең басты мұраты – отарлық заманың кара түнек зұлматын айғақтау.</p> <p>Романның ой тұрғысынан тиянактаушы – Алдияр Акпанұлы деген карт. Ескінің сарқыты, тарихшы профессор. Атағы алашқа мағлұм адам. Алдияр ақсакал отаршылдық сабагын жақсы біледі, ұлтын жарыққа жетелеу жолындағы құрес құралы – халқының тарихи зердесін ашу деп санайды. Осы орайда Кенесары хан туралы зерттеу жазады. Ресми саясатқа қайшы бұл енбек халыққа жат деп жарияланып, атақты ғалымның басына қара бұлт орнайды, күштілер</p>	<p>1) Б.Мұқайдың «Өмірзая», Лира Коныстың «Тиын» шығармаларына сюжеттік-композициялық талдау жасау.</p> <p>2) Көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмірмен байланыстырады;</p> <p>3) Көркем шығармалардан алған үзінділерді, қанатты сөздер, дәйексөздерді шығармашаылық жұмыстарда қолданады;</p> <p>4) Үлттық құндылықтардың маңыздылығын ғаламдық тақырыптағы контекстермен байланыстырады.</p> <p>2) Көркем шығармандың тілдік ерекшелігіне талдау жасау, казак және әлем әдебиетіндегі құндылықтармен салыстыру жұмыстарын жүргізу.</p> <p>3) Тарихи және көркемдік құндылығы, заманауилығы мен жаңашылдығына баға бере отырып әдеби эссе немесе әдеби сын жазу.</p>	<p>1) Әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстыра отырып талдайды;</p> <p>2) Көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмірмен байланыстырады;</p> <p>3) Көркем шығармалардан алған үзінділерді, қанатты сөздер, дәйексөздерді шығармашаылық жұмыстарда қолданады;</p> <p>4) Үлттық құндылықтардың маңыздылығын ғаламдық тақырыптағы контекстермен байланыстырады.</p> <p>1) Шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын аныктайды;</p> <p>2) Шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың байланысын талдайды;</p> <p>3) Әдеби туындыдағы көтерілген мәселелерге өзіндік көзқарас тұрғысынан шығармашаылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазады;</p> <p>4) Әлем және қазақ әдебиетіндегі ортақ құндылықтардың үндестігін талдайды.</p> <p>1) Шығарманы әлем әдебиеті үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалайды;</p> <p>2) Көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырады, бағалайды;</p> <p>3) Шығарманы көркемдік-эстетикалық құндылық</p>

	<p>тарапынан қудалауға ұшырап, сал ауру болып қалады. Оның түбіне жеткен отарлық саясатының ұраншысы ғана емес, қын кезде бас саугалап кеткен шәкіртінің опасыздығы. Ғұлама профессорды опоцай құлатқан, институт ректоры Мұса Байларов. Әлдебір жогары мансапты партия қызметкерінің жекжаты. Сөзде майда, істе аяусыз. Желтоқсан дүрбелені кезінде өкімет әрекетіне қайшы сөз айтып, көзге шалынып қалған туған әкесін өз колымен жындыханага қамайды. Бұл да – отаршылдық сананың жемісі. Бірақ құрбаны емес, құрбан – Алмас деген жас жігіт. Ол кабілетті жігіт, әуелде он жолда болады. Өзінің жолдастарын жалаға береді, ақыр түбінде ұстазына пәле жабады, жалған қуәлік жасайды. Желтоқсанға қатысқан барлық таныстарын түрмеге, бұл оқиғага мұлде араласпаған ұстазын (Аяғанды) өлімге кесіп береді.</p> <p>Лира Қоныс «Тиын» әңгімесі.</p> <p>V. Жас жазушының «Тиын» деп аталатын әңгімесінің оқиға желісі білім алушыны өзіне баурап алады. Үзіндідегі суреттеулердің барлығы шынайы көрініс тапқан. Кокесінен</p>	<p>тұрғысынан талдаپ, әдеби әссе жазады;</p> <p>4) Шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазады.</p>
--	--	---

		<p>айырылған бала бұл өлімге сенбейді. Сәби санасы көкесінің қайтып оралуын тілейді.</p> <p>Орындалмайтын тілек болса да, кішкентай бала шын жүргімен көкесінің оралуын тіlep, қайтып келеріне іштей сеніп</p> <p>жүреді. Атасы немересіне шарасыздықтан өтірік айтуға мәжбүр болады.</p> <p>Сәбидің үлпілдеген үмітін сондіргісі келмейді. Ал бес жастагы бала болса сол күннен бастап тиын жинауга кіріседі. Тиын жинауының себебі де жок емес.</p> <p>Өзеннен әрі-бері өткізетін қайықшыга ақша төлеп, көкесімен қауышуды ансыды. Атасының балмұздакка деп беретін тиындарын да, сағызға берген ұсақ тиындарын да шашауын шығармай құтыға салып жинай береді. Жол бойында түсіп калған тиындарды да алады.</p> <p>Атасының «жерден тауып алған нәрсөні алма» деген өситетін де өмірінде бірінші рет бұзады. Баланың істеп жүрген тірлігінің</p>	
--	--	--	--

		<p>бәрі де көкесі үшін еді. Ол бала көкесімен қауышатынына риясыз сенді. Сөз етіп отырган баламыз енді жылан ұстaugа кіріседі. Жыланды ұстаймын дегенде баланы жылан шағып алады. Ет-қызуымен сезбеген баланың бойын жыланның уы жайлайды. Атасы мен молданың әңгімесін естіп койған бала жазылмайтындығы н біледі. Сәби түйсігінде өмірді кимау секілді ұғым жок. Қайта көкесімен корісетіндігін ойлап жатып, бала мәнгілік ұйқыға кете барады.</p> <p>VI.</p>		
7.	Ғасырлық туынды	<p>VII. М. Әуезов «Абай жолы» роман-эпопеясы 1, 2-том.</p> <p>VIII. «Абай жолы» арқылы қазіргі <u>казақ прозасы</u> құллі дүние жүзі әдеби классиканың шырқау шынына шықты. Сөйтіп, XIX ғасырдың 40-50-жылдарын М.О.Әуезов туган әдебиетіміздің даму тарихында бұрын-сонды болып көрмелген ренессансқа айналдырыды. Мұнын өзі заңды да,</p>	<p>1) «Абай жолы» роман-эпопеясына сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін айқындау.</p>	<p>1) Көркем шығармадағы Абай бейнесін даралап көрсетеді;</p> <p>2) «Абай жолы» арқылы ақындар бейнесін жинақташ көрсетеді;</p> <p>3) Көркем шығармалардан алған үзінділерді, канатты сөздер, дәйексөздерді шығармашылық жұмыстарда қолдана алады;</p> <p>4) Әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстыра отырып талдайды;</p> <p>5) Үлттық құндылықтардың маңыздылығын ғаламдық тақырыптағы контекстремен байланыстырады.</p>

		<p>өйткені «Абайдай» шығарма бұл тұсқа дейін казак әдебиетінде болған емес». Әуезов өзінің төрт том «Абай жолы» арқылы бүкіл дүние жүзіне, қала берді - өз отандастарына, керек десеніз тіпті - казактардың өзіне қазақ дегенниң кім екенін таныпты. Дәлірек айтканда, казак халқының ұлылығын - оның өткен өмірін - <u>тарихын</u>, тарихының түбірлі кезендерін, казак мінезі калыптасқан трагикалық һәм шығармашылық дәуірлерді ғажайып көркемдік күшпен жарқыратып, ашып, жан-жакты айқындаپ, терең түсіндіріп берді.</p> <p>Басты кейіпкерлер ылғи өрбу, өсу үстінде көрінеді. I-кітаптың басында қаладан аулына асығып келе жаткан бала шәкірт.</p> <p>«Қайтқанда», «Қатқабатта», «Шытырманда», «Бел-белесте», «Өрде», «Қияда» деген - әр бөлімнің аттары. Осыны біріне бірін жалғап, бір саты етсен, кат-қабат, шытырмандар арқылы бел-белеске, өрге, кияга</p>	<p>2) Көркем шығарманың тілдік ерекшелігіне талдау жасау, казак және әлем әдебиетіндегі құндылықтармен салыстыру жұмыстарын жүргізу.</p> <p>3) Тарихи және көркемдік құндылығы, заманауилығы мен жаңаашылдығына баға бере отырып әдеби эссе немесе әдеби сын жазу.</p>	<p>1) «Абай жолы» роман-эпопеясындағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын анықтайды;</p> <p>2) Шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың байланысын талдайды;</p> <p>3) Әдеби туындыдағы көтерілген мәселелерге өзіндік көзкарас түрғысынан шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және өркін тақырыптарға шығарма) жазады;</p> <p>4) Әлем және казак әдебиетіндегі ортак құндылықтардың үндестігін талдайды.</p> <p>1) Шығарманы әлем әдебиеті үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалайды;</p> <p>2) Көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырады, бағалайды;</p> <p>3) Шығарманы көркемдік-эстетикалық құндылық түрғысынан талдайды;</p> <p>4) Шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстырады.</p>
IX.				

	<p>келе жатқан Абайды көресін. II кітапта «Жайлауда», «Еңісте», «Асуда», «Биіктө» бөлімдері, бұл - үздіксіз өсіп келе жатқан Абайдың жолы.</p> <p>М. Әуезов «Абай жолы» роман-эпопеясы 3, 4-том «Абай жолы» роман-эпопеясы Абайды адам, азамат, ақын ретіндегі өзгеруімен, жаңғыруымен, жаңаурымен, құбылуымен суреттеген.</p> <p>1.</p> <p><u>Құнанбай</u> тұлғасының жасалу шеберлігі бүкіл дүние-жүзілік әдебиет тарихында сирек ұшырасады. Құнанбай тұлғасы идеялық жағынан алып қарағанда, сол дәуірде казак даласында сөзге шебер, мыкты басшы, көреген ага сұлтан. Құнанбай образын мінездеу мен мұсіндеуге, жинактау мен даралауға өзінің бай палитрасындағы бір (кара) емес, бірнеше (ак, көк, сары...) бояуды коса, катар жұмсақ, түрлі-түсті табиги кескінде, алдымен адам ретінде барлық күнгей-көленкесімен жан-жакты, толық, тұтас тұлғаландырган.</p> <p>Құнанбай - азулы гана емес, ақылды: шокпар мен сойылдың гана емес, әріден толғайтын ойдың адамы. Көзі дара болғаимен кокірегі сара - көреген: ашуы мен кайратын катар ұстайтын, қаталдығының аргы жағында кайсаrlығы</p>	
--	---	--

	<p>жаткан қасарма кісі. Арыстанның айбаты да, жолбарыстың жүргөті де бір өзінде; жыртқыштығы да сондай; бүргені құтылмайды, құтылса мынаның тырнағы сонымен бірге кетеді. Мұндысы да қайтпас кайсарлыққа саяды. Құнанбай алыс-жұлдыса, арпалысағана емес, сөзге де жүйрік, шешен, тілі өткір, тиген жерін тіліп түседі. Осылардың бәрі Құнанбайдың өз ортасынан биік, оқшау тұрған жоталы тұлға екенін көрсетеді және оның осындай өзгеше бөлек бітімін өз ортасы да әбден мойындал болған. Құнанбайдың көп қырлы қасиетін досы түгіл дүшпаны да жокқа шығара алмайды.</p> <p>2.Абай бейнесі</p> <p>Алғашқы кітапта адам, азамат ретінде қалыптасқан Абай кейінгі кітаптарда ақын, қайраткер ретінде киян- килем кимыл-эрекеттерге кошеді. Осы желінің ұзына бойында оның тарам-тарам өсу, даму жолдары, белес-белес өрістеу, шарықтау биіктегі жатыр. Абай іштей түлеп өседі. Демек, рухани мағынасында Абай, бір жагынан, сыр мен сезімнен, ой мен санадан құйылып жасалған терен психологиялық тұлға. Бас кейінкердің парасат пен философияға толы болмыс-бітіміндегі қайталанбас қадыр- қасиетте осында жатыр.</p>	
--	---	--

	<p>Абай - кең құлашты, мол тынысты эпикалық тұлға. Бұл тұлғаны автор эпопеяның басынан аяғына дейін өрмек тоқығандай, бір де бір тінін үзбестен тартып, асықпай өріп шығады.</p> <p>Көл-көсір нақты да затты деталь, ұшан-тәніз психологиялық анализ, сан-сала іс-әрекет, қимыл-харекет - осылардың бәрі Абай тұлғасын сомдауға қызмет етеді. Осылардың бәрінде де автор өз қаһарманының «жан диалектикасын» бойлап, ілгеріледі де отырады.</p> <p>Абай тұлғасы оқырманның көз алдында қоқтей өсіп, автордың өзі айтқандай, құз-жартасты жарып шығып жапырак жайған шынарга - символ бейнеге айналады.</p> <p>3.Халық бейнесі</p> <p>Жалпы XIX ғасырдың соңғы елу жылдарындағы қазақ өмірінің көркем шежіресі бол табылатын ұлан-ғайыр эпопеяда барлық қыр-сырымен халық бейнесі жасалды десек, сол халық өкілдерінің ішінен айрықша атап айтарлық бедерлі бейнелер - Дәркембай мен Базаралы. Балагаз бен Абылгазыдан Дәрмен мен Сейітке дейінгі ондаган кейінкерлер - Дәркембай мен Базаралының әлеуметтік оргасы, қоғамдық коршауы. Бұл екеуі жүрген жерлердегі келешек үшін күрестің де сыр-сипаты болек, карсыластардың ара жігі ақ пен қарадай айқын. Осылар арқылы автор</p>	
--	---	--

		кашалгандай бедер табатыны сондай, әркайсысы - бір адамғана емес, бір топ адамның жиынтық бейнесі бол оқырманның көз алдында турады да, есінде қалады.		
8.	Табигат және адам	<p>Қ.Мырзалиевтің өмірі және шығармашылығы. Ақынның «Қызыл кітап» поэмасы экология тақырыбына жазылған еңбектерінің корытындысы іспетті. Қ.Мырзалиевтің «Қызыл кітап» поэмасы бірнеше магыналарды қамтиды. Біріншісі, бұл поэма күрүп бара жатқан андар туралы. Екіншісі, бұл поэма адамдардың іс әрекеттерінен жапа шегіп жатқан андарды қорғауға шақыратын дабыл сияқты. Үшіншісі, бұл шығармада тек жануарлар туралы емес, адамдардың оларға деген карым-қатынасы суреттелген. Табигат күшінің бұрынғысы мен бүгінгі күйін салыстыра суреттеу, сол арқылы болашаққа күмәнмен караудың да іздерін ангаруга болады. Кітаптағы өлеңдердің тақырыбы мен мазмұны – адам, адамға тән сезімдер, ойлар, толғаныстар, адамның өмірге көзқарасы, адамның табиғатка карым-қатынасы, сайып келгенде, адамның тағдыры мен тіршілігі. Олардың кай-кайсысы да тақырып-мазмұн ретінде жаңағылыш емес, сан рет толғанған сырлар, жырланған шындықтар. Қ.Мырзалиев «Қызыл кітап» поэмасының негізгі</p>	<p>1) Әдеби шығармадаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін айқындау.</p> <p>2) Қоркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы шығармада көтерілген мәселені талдайды;</p> <p>3) Қоркем шығармалардан алған үзінділерді, қанатты сөздер, дәйексөздерді шығармашылық жұмыстарда қолданады;</p> <p>4) О.Бекей «Атау кере» повесі, Ж.Әбдірашев «Дала, сенің ұлыңмын» өлеңінің мазмұнын баяндайды және сюжеттің айқындауды.</p> <p>2) Қоркем шығарманың тілдік ерекшелігіне талдау жасау, өзіндік пікірлер арқылы салыстыру.</p> <p>3) Тарихи және көркемдік құндылығы, заманауильтығы мен жаңағылдығына</p>	<p>1) Әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстырады;</p> <p>2) Қоркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы шығармада көтерілген мәселені талдайды;</p> <p>3) Қоркем шығармалардан алған үзінділерді, қанатты сөздер, дәйексөздерді шығармашылық жұмыстарда қолданады;</p> <p>4) О.Бекей «Атау кере» повесі, Ж.Әбдірашев «Дала, сенің ұлыңмын» өлеңінің мазмұнын баяндайды және сюжеттің айқындауды.</p> <p>1) Әдеби шығарманың жанрына қарай композициялық ерекшеліктерін айқындауды;</p> <p>2) Шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын анықтайда;</p> <p>3) Шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың байланысын талдайды;</p> <p>4) Әдеби туындыдағы көтерілген мәселелерге өзіндік көзқарас түрғысынан шығармашылық жұмыс (ессе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазады.</p> <p>1) Қоркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалайды;</p> <p>2) Шығарманы көркемдік-</p>